

Departament
Comunicació Àudio-visual i Publicitat

Curs 1992 - 93

Programa de l'Assignatura:

RELACIONES INTERNACIONALES

.....
.....
.....

Codi Assignatura: 5117 (A)

Professor/s:

R. Graaa

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Facultat de Ciències de la Informació

RAFAEL GRASA

DEPARTAMENT DE DRET PUBLIC I CIENCIES HISTORICO-JURIDIQUES (Area de Dret Internacional i Relacions Internacionals).

Programa

Presentació.- Introducció a la disciplina.

1.- L'estudi de les relacions internacionals: problemàtica internacional i gènesi d la disciplina.

2.- La disciplina de les relacions internacionals: concepte de relacions internacionals i teoria de les relacions internacionals.

3.- Connexió amb disciplines afins.

*** Lectura obligatòria:**

ARENAL, C. del: Introducción al estudio de las relaciones internacionales, (vid. bibliografía general), pp. 15-37 ("Introducción").

Tema 1.- L'anàlisi de la realitat internacional: conceptes i definicions.

1.- Els actors de les relacions internacionals: els estats.

1.1.- L'estat-nació: actor internacional.

1.2.- Jerarquia entre els estats.

1.3.- Les capacitats internacionals dels estats.

2.- Els actors de les relacions internacionals: les organitzacions intergovernamentals (OIGs).

2.1.- El fenomen de les OIGs: desenvolupament històric.

2.2.- Camp d'acció i funcions.

2.3.- Estructura interna.

3.- Altres actors de les relacions internacionals.

3.1.- Les organitzacions no governamentals (ONGs).

3.2.- Les empreses transnacionals (MNCs).

3.3.- Entitats federades, autònomes i regionals.

4.- El sistema internacional.

4.1.- Característiques del sistema internacional:
sistema homogeni i sistema heterogeni.

4.2.- L'estructura del sistema internacional: sistema imperial,
bipolarisme i multipolarisme.

4.3.- Subsistemes en el sistema internacional: el policentrisme en les
relacions internacionals.

4.4.- La dinàmica del sistema internacional. Les interaccions: conflicte,
cooperació i integració en el sistema internacional.

* Lectures obligatòries:

1) ARON, R.: Paz y guerra entre las naciones (vol.1) ; Madrid, Alianza Editorial, 1985, pp. 133-196 (caps. 4 i 5).

2) MERLE, M.: Sociología de las relaciones internacionales (vid. bibliografia general), pp. 339-473 (III part).

* Bibliografia de referència:

- ATTINA, F.: La Politica Internazionale contemporanea,
Milano, Franco Angeli, 1989 (2^a ed.), part I.

- HOLSTI, K.J.: International Politics. A Framework for Analysis (vid. bib. gral.).

Tema 2.- L'organització del sistema internacional en el període d'entre-guerres.

1.- Els nous principis internacionals: de la dinàmica de conflicte a la dinàmica de cooperació.

1.1.- La organització mundial: la Societat de Nacions (SdN).

1.2.- Els principis bàsics: seguretat col·lectiva, creixement econòmic i treball (l'articulació de l'OIT) i benestar social.

1.3.- Fi del sistema imperial i organització de la perifèria: el sistema de Mandats de la SdN.

2.- Reestructuració política del mapa europeu.

2.1.- El principi d'autodeterminació dels pobles i les seves conseqüències.

2.2.- El Diktat de Versalles i el revisionisme alemany.

2.3.- La desaparició de la lògica imperial a Europa: fragmentació de l'Europa central i oriental.

3.- Concepcions heterogènies del sistema internacional.

3.1.- Marxisme i revolució russa: la negació de la lògica nacional.

3.2.- Tres visions heterogènies del sistema internacional: democràcia, comunisme i feixismes.

3.3.- El projecte europeu de l'Alemanya hitleriana.

4.- La diplomàcia bipolar.

4.1.- La realpolitik britànica versus l'idealisme rooseveltià.

4.2.- Els interessos nacionals de la URSS.

4.3.- El compromís de Munich.

* Lectures obligatòries:

1) Dossier de lectures sobre el Tema 2 (distribució a través del servei de fotocòpies).

* Bibliografia de referència:

- CARR, R.: The Twenty Years' Crisis. 1919-1939 an Introduction to the Study of International Relations, London, MacMillan, 1981.

- DUROSELLE, J.B.: Història Universal Contemporània. Les relacions internacionals 1918-1945, (vid. bib.gral.), Vol. I.

- WALTERS, F.P.: Historia de la Sociedad de Naciones, Madrid, Tecnos, 1971.

Tema 3.- La construcció de l'ordre internacional de postguerra.

1. El món de 1945.

1.1.- Vençedors i vençuts: Estats Units, Europa i Asia en acabar la II guerra mundial.

1.2.- L'arma nuclear: un món diferent.

1.3.- Les bases de l'hegemonia dels Estats Units i la seva concepció del sistema internacional.

2.- El sistema de Nacions Unides (NNUU).

2.1.- Objectius i principis de les NNUU.

2.2.- Òrgans i funcions de les NNUU. Estructura de poder: Estats iguals, responsabilitats desiguals.

2.3.- Crisi i resorgiment: les NNUU en el món contemporani.

3.- L'articulació de l'ordre econòmic internacional: 1944-1947. El sistema monetari internacional.

3.1. La Conferència de Bretton Woods: l'hegemonia dels EEUU.

3.2.- Característiques del sistema de Bretton Woods: objectius, esperit i agenda.

3.3.- Evolució del sistema monetari internacional.

3.4. La creació de les institucions econòmico-financeres internacionals: El Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial.

4.- L'articulació de l'ordre econòmic internacional. 1944-47. El comerç internacional.

4.1.- La Conferència de L'Havana i el GATT (Acord General d'Aranzels Duaners i Comerç).

4.2.- Objectius i principis del GATT.

4.3.- Regles de funcionament i estructura de poder al si del GATT.

* Lectures obligatòries:

- 1) DIEZ DE VELASCO, M.: Instituciones de derecho internacional Público, Tomo II, Madrid, Tecnos, 1984, pp. 73-131 (caps. LI-LIV).
- 2) NACIONES UNIDAS: ABC de las Naciones Unidas, Nueva York, NNUU, 1990, pp 1-19 ("Origen, propósitos, principios y estructura").
- 3) VAN DER WEE, H.: De la prosperidad a la crisis, Barcelona, Crítica, 1986. pp. 447-497.

* Bibliografia de referència

- GHEBALI, V-Y.: "La crise du système des Nations Unies", Notes et études Documentaires, núm. 4854, 1988.
- GILPIN, R.: The Political Economy of International Relations, Princeton, Princeton U.P., 1987.

Tema 4.- La guerra freda. Armes nuclears i contenció

1.- L'ordre mundial de 1945 i els inicis de la política de contenció.

1.1.- Les conferències de Ialta i Potsdam.

1.2.- Churchill i el discurs Fulton.

1.3.- La noció de contenció de Kennan.

1.4.- La doctrina Truman i la contenció militar de l'URSS.

2.- L'arma nuclear. Del monopoli al duopoli.

2.1.- Estats Units, la Unió Soviètica i el Pla Baruch.

2.2.- La dissuassió nuclear.

2.3.- L'inici de la cursa d'armaments.

2.4.- La impossibilitat de guerra i la doctrina de represàlies massives.

3.- La crisi de Berlin.

3.1.- La reforma monetària.

3.2.- El bloqueig soviètic.

3.3.- La primera crisi de la guerra freda i l'aparició de dos estats alemanys.

4.- La guerra de Corea.

4.1.- El paral·lel 38 i les implicacions del repartiment asiàtic.

4.2.- El paper de les NNUU.

4.3.- La dimensió regional del conflicte.

4.4.- Estats Units i el NSC-68.

* Lectures obligatòries:

- 1) ARON, R.: La república imperial, Madrid, Alianza Editorial, 1976, pp. 46-80 ("En busca del culpable. Los orígenes de la guerra fría").
- 2) "Acuerdos de Yalta" i "Conferencia de Potsdam. Comunicado de 2 de agosto de 1945", en MESA, R.: La sociedad internacional, vol.I. (vid. bib. gral), pp. 51-62.
- 3) Dossier KENNAN, lectura tema 4, (distribució a través del servei de fotocòpies).

* Bibliografia de referència

- ARKIN, W./FIELDHOUSE,R.: El campo de batalla nuclear, Barcelona, Ariel, 1987.
- FREEDMAN, L.: The Evolution of Nuclear Strategy, Londres, Macmillan, 1981.
- GADDIS,J.L.: Strategies of Containment. A Critical Appraisal of Post-War American National Security Policy, Oxford, Oxford Univ. Press, 1982.

Tema 5.- La construcció de l'Europa - I.

1.- Reconstrucció econòmica.

1.1.- L'Europa de postguerra: xifres significatives.

1.2.- El Pla Marshall: la lògica de la contenció.

1.3.- L'OECE: el primer debat sobre el model de construcció europea.

1.4.- La reconstrucció alemanya en el bloc occidental.

2.- Naixement de l'atlantisme.

2.1.- Amenaces militars: del Pacte de Dunkerke al Pacte de Brussel·les.

2.2.- La Unió Occidental: el fracàs d'una organització europea (1948-49).

2.3.- El compromís nord-americà: el Pacte Atlàntic.

2.4.- Creació i evolució de l'OTAN (1951-55).

3.- El procés de construcció europea.

3.1.- Orígens del moviment europeïsta.

3.2.- Cooperació versus integració: models d'Europa occidental.

3.3.- El Congrés de La Haia (1947).

3.4.- El Consell d'Europa: nova etapa en la construcció europea.

4.- Els orígens de les Comunitats Europees.

4.1.- El Pla Schuman: la reconciliació franco-alemanya.

4.2.- La lògica supranacional/sectorial: la CECA.

4.3.- El fracàs de la integració política: el debat sobre la Comunitat Europea de Defensa (CED).

4.4.- L'èxit de la integració sectorial: la CEE i la CEEA.

* Lectures obligatòries:

1) GRAML, H./BENZ, P.: El siglo XX. Europa después de la Segunda Guerra Mundial. 1945-1982, volum 1, Madrid, Siglo XXI, 1986, pp. 47-71 ("Comienzos de la unificación europea").

2) Dossier KENNAN, lectura tema 5 (distribució a través del servei de fotocopies).

3) "Tratado de la Organización del Atlántico Norte", a MESA, Op.cit., pp. 293-300. (vid. bib. gral.)

* Bibliografia de referència

- BRUGMANS, h.: La idea europea. 1920-1970, Madrid, Edit. Moneda y Crédito, 1972.
- GERBET, P.: La construction de l'Europe, Paris, Imprimerie Nationale, 1983 (en particular les planes 55-248).
- GROSSER, A.: Les occidentaux. Les pays d'Europe et les Etats Unis depuis la guerre, Paris, Fayard, 1981

Tema 6.- La construcció d'Europa - II.

1.- Les institucions comunitàries.

- 1.1.- **La Comissió.**
- 1.2.- **El Consell de ministres.**
- 1.3.- **El Parlament europeu.**
- 1.4.- **El Tribunal de justícia de les Comunitats europees.**

2.- La Comunitat: de sis a dotze.

- 2.1.- **El compromís de Luxemburg.**
- 2.2.- **L'ampliació a nou.**
- 2.3.- **El debat sobre la unió política europea.**
- 2.4.- **La Comunitat dels dotze.**

3.- La creació del bloc de l'Est.

- 3.1.- **L'Europa de l'Est com a esfera d'influència soviètica.**
- 3.2.- **El CAME.**
- 3.3.- **El Pacte de Varsòvia.**

3.4.- El paper dels partits comunistes a l'Europa oriental.

4.- Dissidències i desintegració del bloc de l'Est.

4.1.- La dissidència iugoslava.

4.2.- El XXè congrés del PCUS: la intervenció a Hongria (1956).

4.3.- La doctrina de la sobirania limitada: la intervenció a Txecoslovàquia (1968).

4.4.- La desintegració del bloc (1989).

* Lectures obligatòries:

1) FEJTO, F.: Historia de las democracias populares, (tomo I), Barcelona, Martínez Roca, 1971, pp. 78-88; 119-145; 244-278 ("El XX Congreso"; "Las revoluciones de octubre de 1956"; "La tragedia checoslovaca").

2) MOLINA DEL POZO, C.: El sistema institucional de la Comunidad Económica Europea, Madrid, Trivium, 1988, pp. 20-42 ("La Europa de los Seis: 1958-1969"; "De la Comunidad de nueve a la Comunidad de doce").

* Bibliografia de referència

- GUTIERREZ ESPADA, C.: El sistema institucional de las Comunidades Europeas, Madrid, Tecnos, 1988.

- LEVESQUE, J.: L'URSS et sa politique internationales de Lénine à Gorbatxev, París, Armand Colin, 1987.

- NOGEE, J.L./DONALDSON, R.H.: Soviet Foreign Policy since World War II, Pergamon, 1988.

- TAIBO, C.: De la revolución de octubre a Gorbachov. Una aproximación a la Unión soviética, Madrid, Fundamentos, 1991.

- ZORGBIBE, Ch.: La Construction politique de l'Europe, 1946-1976, París, PUF, 1978.

Tema 7.- Descolonització i no aliniament

1.- L'impacte de la colonització.

- 1.1.- Els grans imperis colonials.
- 1.2.- El govern indirecte i les seves implicacions.
- 1.3.- La política d'assimilació.
- 1.4.- Els orígens i l'inici de la descolonització. El paper de NNUU.
- 2.- La descolonització després de la II guerra mundial.
 - 2.1.- La descolonització de la Índia.
 - 2.2.- La descolonització d'Indoxina.
- 3.- La declaració de Bandung (1955).
 - 3.1.- La gènesi de la solidaritat afro-asiàtica.
 - 3.2.- Els principis de la coexistència pacífica.
 - 3.3.- Descolonització i condemna dels blocs.
 - 3.4.- L'ambició de lideratge de la República Popular de Xina.
- 4.- El Moviment dels Països No-Alineats: evolució i tendències.
 - 4.1.- La Conferència de Belgrad i el no alineament (1961).
 - 4.2.- La conferència d'Alger (1973) i el nou ordre econòmic internacional.
 - 4.3.- La crisi del moviment (1979-1992).

* Lectures obligatòries:

- 1) "Declaración de Bandung", a MESA, R.: La sociedad internacional, (vid. bib. gral), vol. II, pp. 165-175.
- 2) "Declaración de Argel", a OSMANCZYK, J.: Enciclopedia Mundial de Relaciones Internacionales y las Naciones Unidas, Mexico, FCE, 1976.
- 3) GARCIA DE CORTAZAR, F./LORENZO, J.M.: Historia del mundo actual 1945-1989, Madrid, Alianza, 1990, pp. 63-103 ("Un mundo descolonizado").

* Bibliografia de referència

- BRAILLARD/DJALILI: Tiers Monde et relations internationales, París, Mason, 1984.
- GRIMAL, H.: Historia de las descolonizaciones del siglo XX, Madrid, IEPALA.
- MARTINEZ CARRERAS, J.U.: Historia de la descolonización 1919-1986. Las independencias de África y Asia, Madrid, Istmo, 1987.

Tema 8.- La distensió.

1.- La política de distensió.

- 1.1.- Guerra freda/coexistència pacífica/distensió.
- 1.2.- Kissinger: ideòleg de les relacions EE.UU.-URSS.
- 1.3.- El triangle de la distensió: EE.UU.-URSS-Xina.

2.- La gestió de l'armament nuclear.

- 2.1.- La crisi de Cuba (1962): la introducció de la lògica negociadora.
- 2.2.- El Tractat de No Proliferació Nuclear (1968).
- 2.3.- Les SALT (1972-78).
- 2.4.- Els euromíssils: de la distensió a la nova guerra freda.

3.- La qüestió alemanya.

- 3.1.- La RFA com a nova potència econòmica.
- 3.2.- La situació internacional de les dues Alemanyes.
- 3.3.- L'Ostpolitik de Willy Brandt.
- 3.4.- Els tractats de l' Ostpolitik.

4.- La distensió a Europa.

- 4.1.- El nou paper de l'Europa occidental i les relacions amb els Estats Units.

- 4.2.- La noció de seguretat paneuropea.
- 4.3.- El procés CSCE: l'Europa dels 35.
- 4.4.- Contingut de l'Acta Final de Helsinki.

* Lectures obligatòries:

1) "Declaraciones sobre los principios que rigen las Relaciones entre Estados" (Acta final de Helsinki), a MESA, Op.cit., (vid. bib. gral.) pp. 192-200.

2) Dossier Brandt (distribució a través del servei de fotocòpies).

* Bibliografia de referència.

- AGUIRRE, M.: De Hiroshima a los euromisiles, Madrid, Tecnos, 1984.
- GHEBALI, V-Y.: La diplomatie de la détente: la CSCE. 1973-1989, Brussel·les, Bruylant, 1989.
- GROSSER, A.: Les occidentaux, Op.cit.
- KISSINGER, H.: White House Years, New York, Little Brown Company, 1979 (2 vols.).
- PEREIRA, J.C.: Historia y presente de la guerra fría, Madrid, Istmo, 1989.

Tema 9.- El conflicte àrabo-israelià i els pobles d'Orient Mitjà.

1.- La creació de l'Estat d'Israel.

- 1.1.- L'acord Sykes-Picot (1916) i la declaració Balfour (1917).
- 1.2.- El sistema de mandats i la creació de nous estats a la zona.
- 1.3.- El pla de partició de Palestina de NNUU.
- 1.4.- La proclamació de l'Estat d'Israel i la primera guerra àrabo-israeliana (1948).

2.- Panarabisme i la crisi de Suez.

- 2.1.- Nàsser i el lideratge regional.

- 2.2.- La crisi de Suez (1956).
- 2.3.- Les implicacions de l'antagonisme Est-Oest.
- 2.4.- La guerra del sis dies (1967). El problema dels territoris ocupats.
- 3.- El problema palestí i l'ordre regional a l'Orient Mitjà.
 - 3.1.- La guerra Iran-Iraq (1980-1988).
 - 3.2.- La invasió de Kuwait i el paper de NNUU (1990-1991).
 - 3.3.- La Intifada i l'estancament del problema palestí.
 - 3.4.- La Conferència de Madrid (1992).

* Lectures obligatòries:

- 1) CENTENO, R.: El petróleo y la crisis mundial, Madrid, Alianza, 1982, pp. 13-40 ("El gran juego").
- 2) GRAML, H./BENZ, P.: El siglo XX. Problemas mundiales entre los bloques de poder, volum 3, Madrid, Siglo XXI, 1986, pp. 145-187 ("Israel: el problema del estado nacional y el conflicto del Oriente Próximo").
- 3) MARTINEZ CARRERAS, J.U.: El mundo árabe e Israel, Madrid, Istmo, 1991, pp. 203-232. ("La reactivación de los conflictos y la búsqueda de la paz").

* Bibliografia de referència

- AJAMI, F.: The Arab Predicament, Cambridge University Press, 1981.
- DERRIANIC, J.P.: Le Moyen Orient au XXème siècle, París, Armand Colin, 1990.
- CORME, G.: Le Proche Orient éclaté. 1956-1991, París, Gallimard, 1991.

Tema 10.- Multipolarisme econòmic en el sistema internacional.

1.- El lideratge econòmic tripolar (EUA/CEE/Japó) i la perifèria del sistema. L'eix Nord-Sud de les relacions internacionals.

- 1.1.- Del neo-proteccióisme al regionalisme: la consolidació del Nord.
- 1.2.- El Sud: Fragmentació i persistència de la pobresa.

1.3.- Cooperació internacional i ajut al desenvolupament.

2.- La regió americana.

2.1.- Estats Units: de potència hegemònica al lideratge compartit.

2.2.- La integració d'Amèrica del Nord: l'acord de lliure canvi entre EUA, Canadà i Mèxic.

2.3.- Les dificultats d'Amèrica del Sud: el deute extern.

2.4.- Els intents d'integració regional a Amèrica del Sud.

3.- La regió econòmica europea.

2.1.- La "fortalesa europea" i el Mercat únic.

2.2.- La CEE i la EFTA: l'espai econòmic europeu.

2.3.- La CEE i l'Europa de l'Est.

4.- La regió del *Pacific Rim*.

4.1.- Les relacions internacionals del Japó: potència econòmica i líder regional.

4.2.- La inserció de les NIEs (*New Industrialised Economies*) en el sistema internacional.

4.3.- La inserció de les DAEs (*Dinamic Asian Economies*) en el sistema internacional.

4.4.- La integració regional.

* Lectura obligatòria:

1) BENZ, W./GRAML, H.: El siglo XX. III. Problemas mundiales entre los dos bloques de poder, Madrid, Siglo XXI, 1981, pp. 359-442. ("Problemas de los países en vías de desarrollo, ayuda al desarrollo y conflicto norte-sur").

* Bibliografia de referència:

- BARBE, E./GRASA, R.: La Comunitat Econòmica i la nova Europa, Barcelona, Fundació Bofill, 1992.

- Información Comercial Española: Los NICs del Pacífico asiático, (monogràfic), nº 2.226, setmana del 26 de març al 1 d'abril de 1990.
- MILLENIUM: The International Relations of Japan, (monogràfic), vol. 18, nº 3, 1989.
- MUÑOZ/TULCHIN (Eds.): Latin American Nation in World Politics, Boulder & London, Westview Press, 1984.

BIBLIOGRAFIA GENERAL DE L'ASSIGNATURA

Només figuren els llibres de consulta general i les obres de referència que caldrà emprar habitualment al llarg de tot el curs.

Recordi's que, a més de les lectures obligatòries, existeix també una bibliografia de referència per a cadascun dels temes.

Obres de consulta

- 1 - ARENAL, Celestino del, Introducción a las relaciones internacionales, Madrid, Tecnos, 1987 (2^a ed.).
- 1 - ARKIN, W./FIELDHOUSE, R., El campo de batalla nuclear, Barcelona, Ariel, 1987.
- 3 - ATTINA, Fulvio, La politica internazionale contemporanea, Milano, Franco Angeli, 1989 (2^a ed.).
- 3 - CALVOCORESSI, Peter, Historia política del mundo contemporáneo. De 1945 a nuestros días, Madrid, Akal, 1987.
- 0 - DIEZ DE VELASCO, Manuel, Instituciones de Derecho Internacional (tomo II: Organizaciones Internacionales), Madrid, Tecnos, 1986, (5^a ed.).
- 3 - DUROSELLE, J.B., Història Universal Contemporània 2. Les relacions internacionals de 1918 a 1945, Barcelona, Ed. Universitàries Catalanes, 1982; Història Universal Contemporània 3. Les relacions Internacionals: 1945-1978, Barcelona, Ed. Univ. Catal. 1982.
- 2 - HOLSTI, K.J, International Politics. A Framework for Analysis, Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1988 (5^a ed.).
- 2 - LOZANO BARTOLOZZI, P., Estructura y dinámica de las relaciones internacionales, Barcelona, Mitre, 1987.
- 0 - LUNDESTADT, G., Major Developments in International Politics 1945-1986, Oxford, Oxford University Press, 1988.
- 3 - MAMMARELLA, Giuseppe, Historia de Europa contemporánea (1945-1990), Barcelona, Ariel, 1990.
- 6 - MERLE, Marcel, Sociología de las relaciones internacionales, Madrid, Alianza Edit., 1991].
- 3-3 - MESA, Roberto (compilador), La sociedad internacional contemporánea. Documentos básicos (2 vols), Madrid, Taurus, 1982.
- RUSSETT, Bruce/STARR, Harvey, World Politics. The Menu for Choice, Nova

York, Freeman and Company, [3^a ed.], 1989.

- VOGELS, J.P., Le monde depuis 1940. Un demi siècle de relations internationales, Brussel.les, De Boeck, 1986.

Obres de referència

- CENTRO DE INVESTIGACION PARA LA PAZ (CIP), Anuario del CIP, Madrid, CIP/Fundamentos, 1991, anual.

- CIDOB, Anuario internacional CIDOB. Edición de 1991, Barcelona, CIDOB, 1992.

- CHALIAND, G./RAGEAU, J.P, Atlas estratégico y geopolítico, Madrid, Alianza Edit., 1984

- MARENCHES, Alexandre de, Atlas geopolítico, Madrid, Aguilar.

- SIPRI, Armament i Desarmament. Compendi del SIPRI 1990, Bellaterra, Centre d'Estudis sobre la Pau i el Desarmament (UAB)/Associació per a les Nacions Unides, 1991.

- AA. VV., El Estado del mundo, 1992, Barcelona, Akal, (anual).

Relacions Internacionals
Organització del curs 92-93

El curs està organitzat en dos quatrimestres diferenciats.

El primer quatrimestre consisteix en:

1. El tractament a classe dels temes 1 a 5 (per cadascun dels temes s'indica una sèrie de lectures, necessàries per preparar l'examen).

2. La participació en les tres pràctiques organitzades durant el quatrimestre.
Aquestes pràctiques seran:

2.1. El mapa d'Europa (1919-1933), (es realitzarà durant la setmana del 19 al 23 d'octubre a l'hora habitual de classe i a l'aula habitual).

2.2. El mapa d'Europa (1933-1945), (setmana del 16 al 20 de novembre).

2.3. Les Nacions Unides a la dècada dels 80. (setmana del 7 al 11 de desembre).

Les pràctiques suposen la lectura prèvia d'uns materials de treball, l'elaboració a classe d'un exercici i la posterior discussió.

3. L'examen del primer quatrimestre tindrà lloc dintre la setmana d'exàmens prevista per la Facultat. Consistirà en quatre preguntes: una sobre les pràctiques i tres sobre els cinc primers temes del programa (tenint en compte que l'estudiant haurà fet les lectures indicades).

El segon quatrimestre consisteix en:

1. El tractament a classe dels temes 6 a 10 (per cadascun dels temes s'indica una sèrie de lectures necessàries per preparar l'examen).

2. La participació en les tres pràctiques organitzades durant el quatrimestre.
Aquestes pràctiques seran:

2.1. El continent africà, de la descolonització als nostres dies (setmana del 1 al 5 de març).

2.2. La política exterior xinesa (setmana del 12 al 16 d'abril).

2.3. El Líban: construcció i destrucció d'un estat (setmana del 10 al 14 de maig).

Les pràctiques suposen la lectura prèvia d'uns materials de treball, l'elaboració a classe d'un exercici i la posterior discussió.

3. L'examen final consistirà:

- per aquells estudiants que hagin superat el primer quatrimestre, en quatre preguntes: una sobre les pràctiques i tres sobre els cinc últims temes del programa (temes del 6 al 10).

- per aquells estudiants que no hagin superat el primer quatrimestre (suspesos o no presentats), en quatre preguntes sobre els temes del 1 al 10 del programa.

4. Nota final. Aquesta s'obtindrà de la següent manera: un 25% a partir del treball realitzat a les classes pràctiques i un 75% a partir de les notes dels dos exàmens (quatrimestral i final).

Pels estudiants que realitzin l'examen final de tot el programa (temes del 1 al 10), la participació a les pràctiques seran valorades com a recolzament de la nota de l'examen.